

SPORTUL — ÎNSEMN DE CALITATE A MEDIULUI SOCIAL ȘI A VIEȚII INDIVIDULUI

interview cu dl. Pierre de Hillerin, director
al Centrului de Cercetări pentru
Problemele Sportului

Alăturat marelui stadion din Complexul Național înfrunță Centrul de Cercetări pentru Problemele Sportului, care, sub această denumire continuă preocupările datând din anii '60 ale Centrului de Cercetare Științifică și Documentare Tehnică de pe lângă fostul CNEFS.

Am ajuns la CCPS prima oară la un seminar pe probleme de conducere, legislație și management, organizat în prezența unui specialist elvețian în domeniu, dl. F. M. Imesch, din partea Consiliului Europei (21-22 octombrie 1992). Am revenit la scurt timp după aceea la sugestia domnului Pierre de Hillerin, directorul centrului, pentru a lămurii din ce unghiuri problematica sportului poate interesa și Institutul de Cercetare a Calității Vieții.

Din discuția purtată pe o durată aproape egală cu cea a unui meci de fotbal (cu pauză cu tot), am reținut câteva opinii ce ar fi putut forma din start obiectul unui interviu de larg interes. Se întâmplă să-ți propui un interviu dar „să nu-ți iasă”, după cum poți să-l reușești fără a ț-l fi propus cu tot dinadinsul. Așadar...

*

- Domnule director, am reținut că „antecedentele” cercetării sportive autohtone datează de un sfert de secol. În prezent, și în mod instituționalizat, se mai practică și în altă parte această activitate?

- Nu, exceptând un laborator specializat mai vechi la ANEF și eventualele preocupări recente în cadrul altor instituții de învățământ superior de profil din țară.

- Ce categorii de specialiști folosește CCPS?

- Între cei circa 60 de angajați ai centrului, alături de absolvenți ai IEFIS, lucrează biologi, ingineri, filologi, informaticieni, matematicieni, fizicieni și chimiști, farmaciști și psihologi. Organizatoric, avem — pe lângă un sector administrativ — două laboratoare de specialitate: unul de metodologie a sportului de performanță, precum și de educație fizică școlară și universitară, celălalt — pentru tehnologii de investigare (cuprinzând măsurători, controale, analize diverse).

- Ce publicații proprii aveți?

- Cu frecvență lunară un buletin informativ, o publicație intitulată *Sportul de performanță*, iar trimestrial *Educația fizică în școală*, precum și *Sportul la copil și juniori*.

- În anii din urmă au apărut ici-colo unele aprecieri generalizatoare cum că poporul român n-ar fi de fapt un popor sportiv și că performanțele de vârf pe care încă le obținem ar fi mai degrabă excepții de la regulă.

- E bine să luăm în considerație în mod distinct potențialul biologic ca zestre genetică, prezența sau absența unui anumit regim de mișcare fizică, plus condițiile de viață în ansamblu. Referindu-ne la primele două (despre ultima problemă s-a tot vorbit) este adevărat că omul obișnuit rareori și-a impus la noi un regim de mișcare sistematică, sau dacă a făcut-o pentru un scurt timp la tinerețe ulterior a renunțat, efectul fiind instalarea unui anume declin al condiției fizice (de fapt mai frecvent în cazul sexului feminin).

Dar zestrea genetică a românilor, statistic vorbind, este un factor favorizant în practicarea sportului. Un specialist german spunea chiar că și-ar dori să aibă "de modelat" întru performanță asemenea material uman (aș adăuga doar că metodologia de pregătire nemțească ar putea să nu fie totemai potrivită cu felul de a fi al candidaților noștri la performanță). Constatarea enunțată este pe cale de a fi confirmată și printr-o amplă cercetare a noastră, „Potențialul biometric al populației școlare”, derulată pe cicluri de vârstă și aflată încă în curs de desfășurare. De reținut însă că lipsa de mișcare poate compromite un potențial biologic bun.

- Am reținut din preambulul discuției noastre că găsiți firească relația de la sport la calitatea vieții și, implicit, interesul nostru pe linie de cercetare.

- Și reciproc, o viață de calitate predispune și la practicarea exercițiului fizic, favorizează în mod firesc nivelul performanțelor. Iar a pleda și pe alte filiere cauză sportului e un lucru binevenit, dacă e făcut în mod convingător, argumentat.

- Dintre sursele bibliografice consultate, un articol cu autor rus contrapunea în mod categoric educația fizică sportului de performanță, nu atât prin faptul că sunt două lucruri diferite — ceea ce chiar sunt, cât pornind de la constatarea că cel de-al doilea "fură" banii primului (fiind vorba de fondurile de stat). Dumneavoastră ce credeți?

- Dilema provine din practica de tip comunist în finanțarea sportului de performanță. A cere bani pentru sport de la buget înseamnă în același timp a accepta ca bugetul central, statul, să fie acela care strânge un impozit sau o taxă cu această destinație de la contribuabili, și, mai departe, a accepta ca numai o parte din suma teoretic destinată acțiunii sportive să ajungă într-adevăr la organizatorul sportiv. Explicația? Din banii colectați centralizat trebuie plătit în primul rând numerosul aparat desemnat să-i colecteze, apoi personalul care pune la punct strategia utilizării ulterioare a acestor bani și, în fine, un alt aparat ce asigură distribuirea sau redistribuirea sumelor în teritoriu. Nu mai discutăm corectitudinea distribuirii în sine, (ce poate fi afectată de diverse considerente subiective din partea celor ce au „pâinea și cuțitul”), ca și, ulterior, corectitudinea utilizării sumei transmise pe filieră și din care o parte poate fi îndreptată spre un interes economic mai mult sau mai puțin adiacent acțiunii sportive propriu-zise. Așa se face că din suta de lei inițial percepută pentru sport, e posibil ca aceștia să-i revină doar jumătate...

- Și aceasta în situația ideală a transparenței în practica de impozitare, ceea ce nu prea se întâmplă. Practic, contribuabilul nu știe exact, procentual, la ce vor folosi banii ce i se rețin ca impozit. Prin asociație de idei, să înțeleg că vă par inadecvate și practicile recent adoptate, de percepere a unui „timbru” teatral sau literar (ca adaosuri la prețul biletului la spectacol ori la prețul fiecărei cărți), colectate și utilizate apoi de uniunile de creație în cauză?

- Evident, întrucât fiind vorba tot de un sistem centralizat, birocratic, „vama pe birocrație” nu poate fi evitată.

- La finele lunii octombrie 1992 două din federațiile noastre sportive (de handbal și de polo) și-au desemnat drept președinți oameni de afaceri, în măsură să dea bani pentru sporturile respective. Operația succede altor secvențe, de proporții mai mici, prin care un club sau o secție a lui au fost luate sub patronajul unor asemenea agenți economici. Vi se pare o practică cu perspective de extindere? Și legat de ea, poate fi îndepărtată suspiciunea — poate nelalocul ei — că astfel s-ar încerca „spălarea unor bani murdari”?

- Cred că n-ar fi locul cel mai nimerit pentru cineva cu asemenea intenții. Și, în orice caz, la sume de ordinul a câtorva milioane, și chiar a câtorva zeci de milioane de lei, nu se pune problema. Esențial este că omul dă, nu caută să ia el de pe urma activității sprijinite. Iar dacă e să căutăm motivația generozității lui, ar putea fi vorba de aspirația spre un anume statut social. Teoretic, un om de afaceri ar trebui să urmărească a realiza astfel și o afacere aducătoare de bani, numai că amânarea la nesfârșit a adopției unor reglementări juridice privind sponsorizarea nu-i oferă deocamdată această șansă; se așteaptă încă precizarea înlesnirilor efective în materie de impozit pentru agenții economici ce sponsorizează sportul. (Dacă, de pildă, în loc de 1000 lei impozit, întreprinzătorul ar fi obligat să plătească doar 600 în ipoteza că a dat pentru sport 200, atunci fără a avea nici un avantaj de la clubul sportiv, respectivul sponsor cheltuie finalmente doar 800 lei, economisind cei 200; iar cei 200 lei acordați sunt preluați direct de unitatea sportivă, fără nici un intermediar car să-i împuțineze, ori, și mai rău, să-i deturmeze). Deocamdată — la data discuției — întreprinzătorul nu poate aștepta ca avantaj imediat decât efectul publicității la care este îndreptățit. Iar într-o perspectivă nesigură — o participare la eventualele beneficii pe care activitatea sau competiția proiectată le-ar aduce grupării sportive patronate. Argumentația schițată mai înainte oferă răspuns și la cealaltă întrebare pusă: sponsorizarea este într-adevăr soluția de perspectivă, aptă să înlocuiască cu succes finanțarea centralizată. Personal am convingerea — și suficiente informații în acest sens — că se găsesc agenți economici și organizații locale cu dorința de a trece la sponsorizări de îndată ce legea le-o va permite.

- Structurile de cercetare științifică, ale actualelor departamente ale MTS, de tineret și de sport, interferează în momentul de față?

- Nu, sunt independente, existând un paralelism sub aspect organizatoric și financiar.

- Ar fi, desigur, îmbucurător ca șansa investirii în sport a unor sume mai aproape de necesități să se concretizeze. În ce măsură s-ar răsfrânge acest fapt și în existența insului obișnuit, să spunem în calitatea vieții lui?

- Considerentele formulate mai înainte asupra sponsorizării nu vizau numai sportul de performanță. Există în Occident săli de „fitness”, dotate cu o aparatură variată și adaptată unor exerciții dintre cele mai diverse, ce antrenează grupa sau grupele de mușchi la care practicantul simte nevoia să facă progrese, spre a-și adapta organismul unui anume gen de solicitări. (În orice caz, mișcarea practicală aici este departe de stereotipia alergării continue sau a ridicării halterei la nesfârșit). Aparatele de înregistrare și măsurare a „performanței” oferă concomitent posibilitatea de a sesiza progresele făcute prin propriul corp, un mod de obiectivare în orice caz superior celui decurgând din distracțiile de felul practicării jocurilor mecanice sau al chefurilor prelungite; criteriul sau instanța de atestare a valorii devine unul/una proprie individului, și nu exterioară (norocul sau aprecierea amicilor de băutură).

Satisfacția resimțită este deci mai mare, existând șanse reale ca individul să fie sustras alternativelor inferioare de petrecere a timpului său. Ei bine, centrul nostru este preocupat să investigheze condițiile organizatorice ca asemenea săli de exerciții fizice să fie amenajate și la noi, în serviciul solicitanților din afara ariei de performanță. Încasările obținute — la un nivel acceptabil de solicitare (și exploatare) — pot acoperi ulterior și cheltuieli pentru antrenamentul unor performeri. Totodată responsabilitatea propriu-zisă a afacerii va răsplăti și efortul investitorului sau sponsorului, adăugându-se la avantajul decurgând din facilitarea acordată la impozit și din publicitatea de care a beneficiat. Potențialul de atracție al unei atare activități și de "deturnare" de la o serie de îndeletniciri dubioase promite un efect social propagat (în sensul stilului de viață mai elevat) absolut notabil.

- Cum apreciați ideea de *show-business* în raport cu moralitatea sportului (referindu-vă de data aceasta la sportul de performanță)?

- Practica de a face din sport un show și de a scoate bani a cunoscut o răspândire crescândă, explicabilă și, așa spune, normală. Psiho-sociologia domeniului a sesizat că inițial, sportivul a concurat spre a ajunge la acea stare de grație cunoscută drept *catharsis*. Organizatorii au sesizat apoi la el capacitatea de a-i aduce și pe ceilalți (pe spectatori) la *catharsis* și treptat au început a-l folosi în mod deliberat în acest scop, cu riscul ca el însuși să rateze momentul de plenitudine. Esențial devenise publicul, satisfacția acestuia și banii lui. Așa s-a născut ideea marilor spectacole de anvergură continentală, reprezentate de cupele europene la fotbal, de marile turnee de tenis etc.

- Și apoi, dacă se face abstracție de acea uzură a „artiștilor”, ne place sau nu, nimic nu pare a se sorta mai bine economiei de piață decât ideea de *show-business* (și) în sport. Domnule director, vă mulțumesc.

EMILIAN POPESCU